

विशिष्टीकरण तालिका (२०८०)

कक्षा ४ विषय : नेपाली

समय : २ घण्टा

पूर्णाङ्क : ५०

क्र. सं.	क्षेत्र (पढाइ र लेखाइ)	परीक्षणीय पक्ष	ज्ञान	बोध	प्रयोग	उच्च दक्षता	प्रश्न सङ्ख्या र अङ्क भार			स्पष्टीकरण
							जम्मा प्रश्न	उत्तर दिनुपर्ने प्रश्न सङ्ख्या	अङ्क भार	
१.	शब्दभण्डार	शब्दार्थ	१				१	१	२	पाठमा प्रयोग भएका कुनै चारओटा शब्द (मौलिक ३, आगन्तुक १) दिई तिनको अर्थसँग मिल्दो शब्द दिएर खाली ठाउँ भर्न लगाउने (शब्द दिँदा एउटा विकल्प बढी दिने)
		शब्द पहिचान	१				१	१	२	पर्यायवाची १, विपरीतार्थी १, अनेकार्थी/श्रुतिसमभिन्नार्थी १, समावेशक/लघुतावाची/सिङ्गो/सङ्क्षिप्त शब्द १ पर्ने गरी सङ्केतबमोजिम खाली ठाउँ भर्न लगाउने
		वाक्यमा प्रयोग			१		१	१	३	मौलिक/आगन्तुक शब्दबाट १, प्राविधिक/पारिभाषिक शब्दबाट १, अनुकरणात्मक, निपात शब्दबाट १ पर्ने गरी जम्मा ३ ओटा शब्द दिई अर्थ खुल्ने गरी वाक्यमा प्रयोग गर्न लगाउने
२.	वर्णविन्यास	शुद्धीकरण	१				१	१	१	पञ्चम वर्ण/ब/व बाट १ र श/ष/सबाट १ गरी २ ओटा बहुवैकल्पिक प्रश्न सोधी शब्द समूहबाट शुद्ध शब्द पहिचान गरी लेख्न लगाउने
					१		१	१	२	एउटा शब्दमा एउटा मात्र अशुद्धि पर्ने गरी ह्रस्व १, दीर्घ १, लेख्य चिह्न १, पदयोग/पदवियोग/चन्द्रबिन्दु/शिरबिन्दु/य/ए/ऋ/रि/छय/क्ष आदिबाट १ पर्ने गरी ४ ओटा अशुद्धि भएका वाक्य दिई शुद्ध पार्न लगाउने
३.	भाषिक संरचना	शब्दवर्ग	१				१	१	२	नाम, सर्वनाम, विशेषण र क्रियापद पर्ने गरी अनुच्छेद दिई रेखाङ्कित शब्दको पदवर्ग पहिचान गर्न लगाउने
			१				१	१	२	क्रियायोगी, नामयोगी, संयोजक, विस्मयादिबोधक र निपातमध्येबाट फरक फरक कुनै ४ ओटा शब्द पर्ने गरी शब्द र तिनका शब्दवर्गविच जोडा मिलाउन लगाउने
		विभक्ति			१		१	१	२	उपयुक्त विभक्ति राखेर खाली ठाउँ भरी ४ ओटा वाक्य पूरा गर्न लगाउने

		काल			१		१	१	४	वर्तमान, भूत र भविष्यत् कालबाट कम्तीमा १/१ ओटा पर्ने गरी कुनै ४ ओटा प्रश्न सोधेर सङ्केतका आधारमा वाक्य परिवर्तन गर्न लगाउने
		पदसङ्गति			१		१	१	५	लिङ्ग सङ्गति, वचन सङ्गति, पुरुष सङ्गति र आदर सङ्गतिबाट कम्तीमा १/१ ओटा पर्ने गरी ५ ओटा प्रश्न सोधी पद सङ्गति मिलाउन लगाउने
४.										निम्नबमोजिम दुई प्रश्न सोधी उत्तर दिन लगाउने : (क) पाठ्यपुस्तकका कथा वा कविता विधाबाट सन्दर्भ दिई त्यसका आधारमा

	पाठगत बोध	सन्दर्भमा आधारित अतिसङ्क्षिप्त उत्तरात्मक (पाठगत पठनबोध अति छोटो)		१			२	२	४ + ४	विषयवस्तु लेख्ने, घटना वर्णन, मूल भाव वा सन्देशसम्बन्धी एक वा दुई वाक्यमा उत्तर दिने खालका अतिसङ्क्षिप्त उत्तरात्मक ४ प्रश्न सोध्ने (ख) पाठ्यपुस्तकका जीवनी, निबन्ध/यात्रा वर्णन, रूपकमध्ये कुनै एक विधाबाट सन्दर्भ दिई त्यसका आधारमा विषयवस्तु लेख्ने, घटना वर्णन, मूल भाव वा सन्देशसम्बन्धी एक वा दुई वाक्यमा उत्तर दिने खालका अतिसङ्क्षिप्त उत्तरात्मक ४ प्रश्न सोध्ने
५.	आशय वर्णन	गद्य र पद्य पाठका विशिष्ट पङ्क्ति				१	२	१	४	पाठ्यपुस्तकका पाठमध्येबाट कुनै दुई विशिष्ट पङ्क्ति दिई कुनै एको आशय वर्णन गर्न लगाउने
६.	व्यावहारिक लेखन	चिठी/ शुभकामनापत्र			१		२	१	४	धरायसी चिठी र शुभकामनापत्र गरी २ प्रश्न सोध्ने र कुनै १ को उत्तर लेख्न लगाउने
७.	निर्देशित रचना	कथा/ जीवनी/ संवाद लेखन				१	२	१	४	बुँदाका आधारमा जीवनी वा कथामध्येबाट कुनै १ प्रश्न र ८ ओटा खाली ठाउँ दिई उपयुक्त सन्दर्भ वा विषयवस्तु लेखेर दुई जनाविच भएको संवाद पूरा गर्न लगाउने १ प्रश्न गरी जम्मा २ प्रश्न सोधी कुनै १ प्रश्नको उत्तर लेख्न लगाउने
८.	स्वतन्त्र लेखन	निबन्ध लेखन				१	३	१	५	आत्मपरकबाट १ र वस्तुपरकबाट २ ओटा पर्ने गरी कुनै तीन शीर्षक दिने र तीमध्ये कुनै एक शीर्षकमा १०० शब्दमा नघटाई निबन्ध लेख्न लगाउने

प्रश्न बनाउँदा पाठ नदोहोरिने गरी बनाउनुपर्ने छ ।

कक्षा ४ का लागि प्रश्नपत्र निर्माण गर्दा कक्षा ५ को विशिष्टीकरण तालिकालाई आधार मानी कक्षा ४ का सबै विषयक्षेत्र समेट्ने गरी प्रश्न निर्माण गर्नुपर्ने छ ।

(क) ज्ञान : विशिष्ट तथ्य, प्राप्त सूचना, पुनः स्मरण र प्रतिक्रियाको मूल्याङ्कन गर्ने खालका प्रश्न यसअन्तर्गत सोधिने छन् ।

(ख) बोध : विद्यार्थीले सिकाइका क्रममा बोध गरेका कुराको मूल्याङ्कन गर्ने खालका प्रश्न यसअन्तर्गत सोधिने छन् ।

(ग) प्रयोग : यसमा प्रयोग गर्ने, संयोजन गर्ने र व्यावहारिक क्षमतासम्बन्धी प्रश्न सोधिने छन् ।

(घ) उच्च दक्षता : व्याख्या, विश्लेषण, तर्क र समीक्षा जस्ता क्षमतासम्बन्धी प्रश्न यसअन्तर्गत सोधिने छन् ।

कक्षा : ४
विषय : नेपाली

क्र.स	परीक्षा	पढाउनेपर्ने पाठहरू	प्रश्न पत्रको निर्माण
१	प्रथम त्रैमासिक परीक्षा	पाठ १ देखि ४ सम्म	पाठ्यक्रम विकास केन्द्रको विशिष्टीकरण तालिका अनुसार
२	दोस्रो त्रैमासिक परीक्षा	पाठ ५ देखि ८ सम्म	
३	तेस्रो त्रैमासिक परीक्षा	पाठ ९ देखि १२ सम्म	
४	वर्षिक परीक्षा	पाठ १३ देखि १५ सम्म	

प्र.नं १) दिइएको अर्थसँग मिल्ने शब्द खाली ठाउँमा लेख्नुहोस् । २

- क) असर्फी, कर्तव्य , बाली , धर्मावलम्बी
 क) खेतबारीमा लगाएको खेती
 ख) कुनै धर्म मान्ने मानिस.....
 ग) सुनको मुद्रा
 घ) जिम्मेवारी उचित व्यवहार

प्र.नं २) खाली ठाउँमा मिल्दो शब्द भर्नुहोस् । २

- क) 'घर' को उस्तै अर्थ दिने शब्दहो । (आश्रम , गृह , भवन)
 ख) 'विहान'शब्दको उल्टो अर्थ दिने शब्दहो । (रात, साँझ , लिउँसो)
 ग) 'शित' को उस्तै उच्चारण हुने शब्दहो । (सित,शिव,शीतल)
 घ) 'परा' को सानो जनाउने शब्दहो । - पित्तो, टौवा,त्यान्द्रो)

प्र.नं.३) अर्थ खुल्ने गरी वाक्यमा प्रयोग गर्नुहोस् । ३

मुसुक्क , चरा , दर्शन

प्र.नं.४) शुद्ध छानेर लेख्नुहोस् । २

- क) हजुरबुवा , हजुरबुवा, हजुरबुवा , हजुरबुवा
 ख) अनधकार , अनधकर अन्धाकार ,अंधाकार
 ग) सहयोगी सहयोगी , सहयोगी , सहयोगि
 घ) चिनिता , चिन्तित , चिनतित ,चिनतित

प्र.नं.५) दिइएको वाक्यलाई शुद्धपारी लेख्नुहोस् । २

शरिरलाई स्वस्थ र फुर्तिलो बनाउन सधैं व्यायाम गर्नुपर्छ ।

प्र.नं.६) रेखाङ्कित शब्दको पद वर्ग छुट्याउनुहोस् । २
ऊ असल विद्यार्थी हो ।

प्र.नं.७) जोडा मिलाउनुहोस् । २

क्रिया विशेषण	त
नामयोगी	किनभने
निपात	थपक्क
संयोजक	तर्फ

ओहो

प्र.नं ८) उपयुक्त विभक्ति राखी खाली ठाँउ भर्नुहोस् । २

क) उर्मिलाखाजा खाइन । (बाट, लाइ,ले)

ख) तिमि घरबस्छौ । (मा,बाट,लाग)

ग) म आमाबोलाउँछु । (लाई,मा,ले)

घ) उसले पसलकलम किन्यो।(लाइ,बाट,ले)

प्र.नं. ९) दिइएको संकेतको आधारमा वाक्य परिवर्तन गर्नुहोस् । ३

क) हामी भात खान्छौ । (वर्तमान काल)

ख) दिदि बजार जानुभयो । (भविष्यतकाल)

ग) ऊ विद्यालय जान्छ । - भुतकाल

प्र.नं१०. दिइएको वाक्यलाई पदसंगती मिलाउनुहोस् । ३

क) हामी भात खान्छु ।

ख) दाई चित्र बनाउँछिन् ।

ग) साथीहरु फुल रोप्छ ।

प्र.नं ११) दिइएको अनुच्छेद पढी उत्तर लेख्नुहोस् । ४

नेपाल प्राकृतिक रुपमा सुन्दर देश हो । एसिया महादेशमा रहेको हाम्रो देश नेपालको क्षेत्रफल १४६५१६ वर्ग कि.मि छ । चीन र भारत नेपालको छिमेकी राष्ट्रहरु हुन् । यी दुइ राष्ट्रका विचमा नेपाल रहेको छ ।

नेपाललाई वीर गोर्खालीको देश भनेर चिनिन्छ ।

क) नेपाल कुन महादेशमा पर्छ ?

ख) नेपालका छिमेकी देशहरु कुनकुन हुन् ।

ग) नेपाललाई के को देश भनिन्छ ?

घ) नेपालको कुल क्षेत्रफल कति रहेको छ ?

प्र.नं१२) दुवै प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् ।

क) कथाको अंश पढी सोधिएको प्रश्नहरुको उत्तर दिनुहोस् । ४

कुनै एउटा गाउँ थियो । यहाँ कान्छालाल र रुपमती नाम गरेका दुई बुढा बुढी बस्थे । उनीहरु साढे इमान्दार थिए । सधैं अरुको भलो चिताउँथे । उनीहरुको गाँउ शहर भन्दा धेरै टाढा थियो । त्यस गाँउमा आठ दश ओटा घर मात्र थिए । गाँउ घना जङ्गलको छेउमा थियो । गाँउमा बेला बेला चितुवा भालु, बाँदर ब्वाँसो जस्ता जङ्गली जनावर आउँथे ।

क) गाँउमा को को बस्थे ?

ख) गाँउमा कुन कुन जनावर आउँथे ?

ग) गाँउमा कति घर थिए ?

घ) गाउँ कहाँ थियो ?

ख) दिइएको अनुच्छेद पढी उत्तर लेख्नुहोस् । ४

जनकपुर सीताको जन्मस्थल हो । यहाँ जानकी मन्दिर रहेको छ । यसलाई नौलखा मन्दिर पनि भनिन्छ । यसको दर्शन गर्न देश विदेशका लाखौं लाख दर्शनार्थी आउँछन् । यहाँ गङ्गासागर, धनुषसागर, जनकसरोवर जस्ता थुप्रै सागर रहेका छन् ।

सुर्यकुण्ड अग्निकुण्ड, विहारकुण्ड जस्ता कुण्डहरु पनि रहेका छन् ।

क) सीताको जन्मस्थल कहाँ हो ?

ख) जानकी मन्दिर को अर्को नाम के हो ?

ग) जनकपुरमा रहेका सागरहरु के के हुन् ?

घ) जनकपुरमा कुन कुन कुण्ड रहेका छन् ?

प्र नं १३) कुनै एक प्रश्नको आशय वर्णन गर्नुहोस् । ३

क) फुल भन्छ सधैं मलाई मिठो बास्ना छर

काडैकाडा विचमा पनि मुस्कुराउने गर ॥

ख) जनकपुर नेपालको प्रशिद्ध सहर हो ।

प्र.नं१४. कुनै एक प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् । ३

क) आफ्नो गाँउको वर्णन गरी हेटौडामा रहेको साथीलाई चिठि लेख्नुहोस् ।

ख) तपाईंले मनाउने नयाँ वर्षको अवसरमा दिइने शुभकामना पत्र तयार पार्नुहोस् ।

प्र.नं.१५) तल दिइएको बुदाको आधारमा कथा लेख्नुहोस् । ३

- एउटा गाउँमा जादुकर बस्नु.....
- जादुरले सर्प समात्नु
- सर्पलाई बाँसको ढुङ्ग्रामा बन्द गरेर राख्नु
- एक दिन मुसो जादुकर घरभित्र पस्नु ।
- मुसो भोकाए
- मुसो खाना खोज्दै आउनु
- मुसाले ढुङ्ग्रो भेट्नु ।
- मुसाले ढुङ्ग्राको मुख काट्नु ।
- मुसो ढुङ्ग्रा भित्र पस्नु ।
- सर्पले मुसालाई भेट्नु ।
- सर्पले मुसालाई एकै गाँस बनाउनु ।

प्र.नं.१६) जनकपुर सहरको महत्व शीर्षकमा शिक्षक र विद्यार्थी बिचको संवाद तयार गर्नुहोस् । ३

सीता : नमस्कार ! सर

शिक्षक :.....

सीता :.....

शिक्षक :.....

सीता :.....

शिक्षक :.....

प्र.नं १७) कुनै एक शीर्षकमा ७५ शब्द नघटाई निबन्ध लेख्नुहोस् । ३

क) खेलकुदको महत्व ख) मेरो गाँउ ग) गाई

समाप्त

विशिष्टीकरण तालिका

कक्षा ४

पूर्णाङ्क : ५०

विषय: सामाजिक अध्ययन तथा मानव मूल्य शिक्षा

समय: २ घण्टा

एकाइ	कार्य घण्टा	अति छोटी उत्तर आउने प्रश्न			छोटी उत्तर आउने प्रश्न			लामो उत्तर आउने प्रश्न			एकाइअनुसार अङ्क विभाजन
		ज्ञान र बोध	प्रयोग र सिर्जनात्मक सिप	उच्च दक्षता	ज्ञान र बोध	प्रयोग र सिर्जनात्मक सिप	उच्च दक्षता	ज्ञान र बोध	प्रयोग र सिर्जनात्मक सिप	उच्च दक्षता	
१. हामी र हाम्रो समाज	२०				१(३)	१(३)					६
२. हाम्रा मानव मूल्य मान्यता	२६		१(१)			१(३)				१(५)	९
३. नागरिक चेतना	२४	१(१)		१(१)				१(५)			७
४. सामाजिक समस्या , विकृति र समाधान	२०				१(३)		१(३)				६
५. हाम्रो विगत	१८	१(१)	१(१)		१(३)						५
६. हाम्रा आर्थिक क्रियाकलाप	२६	१(१)	१(१)		१(३)	१(३)					८
७. हाम्रो पृथ्वी	२६	१(१)			१(३)				१(५)		९
जम्मा	१६०	४	३	१	५	३	१	१	१	१	५०
		८X१=८			९X ३=२७			३ X ५=१५			

પ્રશ્નકા કિસિમ	પ્રશ્ન સંખ્યા	જમ્મા અંકભાર	પ્રશ્ન	પ્રતિશત
લામો ઉત્તર આડને પ્રશ્ન	૩	$૩ \times ૫ = ૧૫$	જ્ઞાન ર બોધ	૪૮
છોટો ઉત્તર આડને પ્રશ્ન	૯	$૯ \times ૩ = ૨૭$	પ્રયોગ ર સિર્જનાત્મક સિપ	૩૪
ધેરૈ છોટો ઉત્તર આડને પ્રશ્ન	૮	$૮ \times ૧ = ૮$	ઉચ્ચ દક્ષતા	૧૮
જમ્મા	૨૦	૫૦	જમ્મા	૧૦૦

कक्षा : ४

विषय : सामाजिक अध्ययन तथा मानव मूल्य शिक्षा ।

पाठ्यक्रम विभाजन

क.सं	एकाइ	पाठ
१.	हामी र हाम्रो समुदाय	१. छिमेकीसंगको सम्बन्ध २. छिमेकमा सरसहयोग
२.	हाम्रा मूल्य मान्यता	१. मान्यजनको सम्मान र प्रेरणा २. क्षमाशिल बनौं ३. असल बानी व्यवहार
३.	नागरिक चेतना	१. हाम्रो सुरक्षा २. हाम्रो अधिकार र कर्तव्य ३. बाल सहभागिता
४.	सामाजिक समस्या र समाधान	१. असल समाज
५.	हाम्रो विगत	१. मेरो परिवार र छिमेकीको विगत
६.	हाम्रा आर्थिक क्रियाकलाप	१. कामको सम्मान गरौं २. हाम्रा उत्पादन, राम्रा उत्पादन ।
७.	हाम्रो पृथ्वी	१. पृथ्वी : हाम्रो साझा घर २. हाम्रो पृथ्वी र साधनस्रोत ।

नमुना पश्नपत्र

कक्षा : ४

विषय : सामाजिक अध्ययन तथा मानव मूल्य शिक्षा ।

पुर्णाङ्क : ५०

उत्तिर्णाङ्क : २०

खण्ड “क”

तल दिइएको प्रश्नको अति छोटो उत्तर लेख्नुहोस् । $8 \times 1 = 8$

- १) कस्तो अवस्थामा क्षमा दिनुपर्छ ?
- २) चोरी हुदाँ कहाँ खबर गर्नु पर्छ ?
- ३) तपाईंले प्राप्त गर्नुभएको कुनै एक अधिकार लेख्नुहोस् ।
- ४) तपाईंको कक्षा मनिटरको नाम लेख्नुहोस् ।
- ५) पासाङको पुख्र्यौली घर कहाँ थियो ।
- ६) तपाईं बस्ने प्रदेशको नाम लेख्नुहोस् ।
- ७) तपाईंको छिमेकीले गर्ने कुनै एक पेसाको नाम लेख्नुहोस् ।
- ८) पृथ्वीको आकार कस्तो हुन्छ ?

खण्ड “ख”

तल दिइएको प्रश्नको छोटो उत्तर लेख्नुहोस् । $9 \times 3 = 27$

- ९) तपाईंलाई साथीहरूसँग कस्तो सहयोग लिने गर्नुभएको छ, लेख्नुहोस् ।
- १०) हामीलाई टोल छिमेकमा कस्तो नाता लगाएर बोलाउनुपर्छ ?
- ११) तपाईंले मान्यवजनलाई कसरी सम्मान गर्नु हुन्छ ?
- १२) कस्तो समाजलाई असल समाज भनिन्छ ?
- १३) तपाईंका छिमेकीहरु के के काम गर्नु हुन्छ ?
- १४) स्थानीय उत्पादन भन्नाले के बुझिन्छ ?
- १५) काम वा पेसा बाट कसरी आय आर्जन गर्न सकिन्छ ? लेख्नुहोस् ।
- १६) तपाईंका समाजमा रहेका कुनै ३ वटा विशेषताहरु लेख्नुहोस् ।

१७) पृथ्वीको परिवारमा के के पर्छन् ?

खण्ड “ग”

तल दिइएको प्रश्नहरूको लामो उत्तर लेख्नुहोस् । $3 \times 5 = 15$

१८) मान्यजनले भनेको कुरा मान्दा हामीलाई के फाइदाहरू हुन्छन् ? सुची बनाउनुहोस् ।

१९) आफुलाई प्राप्त गरेका अधिकारहरूको सुची तयार पार्नुहोस् ।

२०) ग्रह र तारामा के फरक छ , लेख्नुहोस् ।

समाप्त